



# АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

## РЕКОМЕНДАЦІЇ

### АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВНІЧНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«05» грудня 2024 року

№ 60/14-рк/к

м. Київ

Товариство з обмеженою відповідальністю «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії товариства з обмеженою відповідальністю «Газорозподільні мережі України»  
вул. Тараса Шевченка, буд. 178,  
м. Боярка, Київська обл., 08150

*Про здійснення заходів,  
спрямованих на запобігання  
порушенням законодавства  
про захист економічної конкуренції*

#### 1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (1) Адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі - Колегія) надає рекомендації товариству з обмеженою відповідальністю «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії товариства з обмеженою відповідальністю «Газорозподільні мережі України» (далі – Київська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України», Оператор ГРМ, Київська філія) у порядку, передбаченому статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», з метою формування та реалізації конкурентної політики, сприяння розвитку конкуренції, здійснення заходів, спрямованих на запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (2) Підставою для вжиття відповідних заходів є обставини, встановлені під час розгляду заяви уповноваженої особи гр. Коваленко І.П. (далі – Заявник) від 25.07.2024 б/н (вх. Відділення від 26.07.2024 № 60-01/49-АМ) щодо наявності ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях товариства з обмеженою відповідальністю «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії (надалі – Заява).
- (3) Дії ТОВ «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України», які полягають у погодженні проєктів внутрішнього газопостачання із приміткою щодо його невідповідності технічним умовам, вимогам Кодексу ГРМ та ДСТУ 9243.4:2023 можуть мати негативний

вплив на конкуренцію на ринку проектних робіт з огляду на обмеження конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, котрі надають послуги з розроблення, зокрема, проєктів внутрішнього газопостачання, та можуть містити ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем в межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України», шляхом вчинення дій, що можуть призвести до обмеження конкуренції на ринку проектних робіт та/або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

## 2. СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЯКОМУ НАДАЮТЬСЯ РЕКОМЕНДАЦІЇ

- (4) Суб'єктом господарювання, якому надаються рекомендації, є товариство з обмеженою відповідальністю «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії товариства з обмеженою відповідальністю «Газорозподільні мережі України» (*«Інформація, доступ до якої обмежено»*; ідентифікаційний код юридичної особи *«Інформація, доступ до якої обмежено»*).
- (5) Як вбачається із відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності ТОВ «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України» за КВЕД є: *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.
- (6) Тобто, товариство з обмеженою відповідальністю «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії товариства з обмеженою відповідальністю «Газорозподільні мережі України» є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

## 3. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (7) Північним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України здійснюється розгляд заяви уповноваженої особи гр. Коваленко І.П. від 25.07.2024 б/н (вх. Відділення від 26.07.2024 № 60-01/49-АМ) щодо наявності ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях товариства з обмеженою відповідальністю «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії товариства з обмеженою відповідальністю «Газорозподільні мережі України».
- (8) Під час розгляду Заяви Відділенням було направлено:
  - до уповноваженої особи гр. Коваленко І.П. лист про залишення Заяви без руху від 31.07.2024 № 60-02/4287е;
  - до Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України» вимогу про надання інформації від 28.08.2024 № 60-02/4909е;
  - до уповноваженої особи гр. Коваленко І.П. лист про надання інформації від 11.10.2024 № 60-02/5941е.

- (9) Листом від 23.07.2024 б/н уповноважена особа гр. Коваленко І.П. надала до Відділення інформацію відповідно до листа про залишення Заяви без руху від 31.07.2024 № 60-02/4287є.
- (10) Листами від 01.10.2024 № КоФ/100.1.11.2-ВИХ-4673-24 (вх. Відділення від 01.10.2024 № 60-01/3868), від 03.10.2024 № КоФ/100.1.11.2-ВИХ-4980-24 (вх. Відділення від 03.10.2024 № 60-01/3910) Київська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України» надала відповідь на вимогу про надання інформації від 28.08.2024 № 60-02/4909є.
- (11) Листом від 21.10.2024 б/н (вх. Відділення від 28.10.2024 № 60-01/4212) уповноважена особа гр. Коваленко І.П. надала відповідь на лист від 11.10.2024 № 60-02/5941є.

#### **4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ**

- (12) Взаємовідносини оператора газорозподільних систем (Оператор ГРМ) із суб'єктами ринку природного газу, регулюються згідно із:
- Законом України «Про ринок природного газу»;
  - Кодексом газорозподільних систем затвердженим постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1379/27824 (надалі – Кодекс ГРМ).
- (13) Розділом V Кодексу ГРМ визначено порядок приєднання об'єктів замовників (технічного доступу) до ГРМ.
- (14) Згідно з положеннями пункту 4 глави 1 розділу I Кодексу ГРМ:
- замовник – фізична особа, або юридична особа, або фізична особа - підприємець, яка на підставі відповідного договору замовляє у оператора газорозподільної системи послугу з приєднання до газорозподільної системи та/або розподілу природного газу;
  - Оператор газорозподільної системи – суб'єкт господарювання, що на підставі ліцензії здійснює діяльність з розподілу природного газу газорозподільною системою, яка знаходиться у його власності або користуванні відповідно до законодавства, та здійснює щодо неї функції оперативно-технологічного управління;
  - договір на приєднання до газорозподільної системи/договір на приєднання – письмова угода між оператором газорозподільної системи та замовником послуги з приєднання, яка укладається відповідно до вимог розділу V та за формою, наведеною в цьому Кодексі, визначає їх правовідносини під час виконання приєднання об'єкта замовника до газорозподільної системи, яка на законних підставах перебуває у власності чи користуванні (у тому числі в експлуатації) оператора газорозподільної системи;
  - приєднання до ГРМ – сукупність організаційних і технічних заходів, у тому числі робіт, спрямованих на створення технічної можливості для надання послуги розподілу природного газу, які здійснюються у зв'язку з підключенням об'єкта будівництва чи існуючого об'єкта замовника до газорозподільної системи;
  - технічні умови приєднання – документ, що визначає комплекс умов і вимог до інженерного забезпечення приєднання об'єкта (земельної ділянки) замовника до газорозподільної системи і містить вихідні дані для проектування газових мереж

зовнішнього та внутрішнього газопостачання, що створюються для потреб об'єкта замовника;

- комерційний вузол обліку/комерційний ВОГ – вузол обліку природного газу, організований відповідно до вимог цього Кодексу для комерційного обліку природного газу при визначенні об'єму (обсягу) передачі та розподілу(споживання/постачання) природного газу в точці комерційного обліку;

- лічильник газу – засіб вимірювальної техніки, який використовується для вимірювання, запам'ятовування та відображення об'єму (обсягу) природного газу, що проходить через нього, та є складовою комерційного (дублюючого) вузла обліку.

- (15) Ліцензійними умовами визначено, що відповідно до вимог Кодексу газорозподільних систем ліцензіат зобов'язаний забезпечити доступ замовників до газорозподільної системи для приєднання до неї їх об'єктів будівництва або існуючих об'єктів.
- (16) Пунктом 1 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ передбачено, що власники об'єктів будівництва або існуючих об'єктів (земельних ділянок), які фізично не підключені до ГРМ, мають право на приєднання (технічний доступ) цих об'єктів до ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності або користуванні (у тому числі в експлуатації) Оператора ГРМ, у порядку, визначеному цим розділом.
- (17) За зверненням власника об'єкта чи земельної ділянки (замовника) про приєднання його об'єкта до ГРМ Оператор ГРМ зобов'язаний забезпечити приєднання об'єкта (земельної ділянки) до ГРМ, що на законних підставах перебуває в його власності або користуванні (у тому числі в експлуатації), за умови дотримання власником (замовником) вимог Кодексу ГРМ та чинного законодавства.
- (18) Відповідно до положень пункту 4 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ приєднання об'єктів (земельних ділянок) замовника до ГРМ здійснюється на підставі договору на приєднання, що укладається за формами, наведеними у додатках 15, 16 до Кодексу ГРМ. При цьому, невід'ємною частиною договору на приєднання є технічні умови приєднання (додаток 17), які визначають вихідні дані для проєктування газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання, які будуються Оператором ГРМ, та вихідні дані для проєктування та будівництва газових мереж внутрішнього газопостачання об'єкта замовника від точки приєднання до газових приладів і пристроїв замовника. Будівництво та введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання забезпечується замовником.
- (19) Згідно з пунктом 8 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ замовник на підставі вихідних даних для проєктування газових мереж внутрішнього газопостачання, визначених у технічних умовах приєднання, забезпечує в установленому законодавством порядку та за власний рахунок розроблення проєкту внутрішнього газопостачання та будівництво і введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання від точки приєднання до власних газових приладів та пристроїв.
- (20) Відповідно до абзацу другого пункту 8 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ Якщо технічними умовами приєднання точка вимірювання (місце встановлення комерційного вузла обліку) буде визначена в газових мережах внутрішнього газопостачання, проєкт внутрішнього газопостачання має передбачати заходи з

організації вузла обліку та кошторисну частину щодо реалізації цих заходів, а сам проєкт внутрішнього газопостачання в частині організації вузла обліку має бути погоджений з Оператором ГРМ. При цьому, якщо улаштування вузла обліку газу забезпечується Оператором ГРМ за рахунок плати за приєднання, то проєкт внутрішнього газопостачання додатково має бути погоджений з Оператором ГРМ у частині кошторису затрат на організацію вузла обліку.

- (21) Погодження здійснюється Оператором ГРМ у строк, що не перевищує 15 календарних днів, або в цей самий строк надається (за наявності) вичерпний перелік зауважень, який повинен містити посилання на конкретне положення Закону України «Про ринок природного газу», законодавства у сфері містобудівної діяльності або цього Кодексу, якому не відповідає розроблений проєкт.
- (22) При цьому, абзацом дев'ятим пункту 4 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ передбачено, що у разі незгоди з вартістю та/або заходами, передбаченими проєктом зовнішнього або внутрішнього газопостачання, сторона договору на приєднання може ініціювати експертизу проєкту, яка здійснюється відповідно до вимог законодавства та за рахунок її ініціатора. **Результати експертизи є обов'язковими для замовника послуги з приєднання та Оператора ГРМ.**

## 5. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНЮЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (23) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (із змінами) (надалі – Методика), з урахуванням особливостей, визначених пунктом 2.2 цієї Методики, здійснено визначення становища Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України» на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем в межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України».
- (24) Згідно з пунктом 2.2 Методики етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення можуть змінюватись залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.

### 5.1 Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (25) У відповідності до пункту 3.1. Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.
- (26) *Суб'єктом господарювання, який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є Київська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України».*

(27) *Конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.*

(28) Конкретною послугою, яка надається Київською філією, є послуги з приєднання до газорозподільних систем в межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України».

## **5.2 Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище.**

### *5.2.1 Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання.*

(29) Згідно з пунктом 4.1. Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

(30) У відповідності до пункту 4.2. Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

(31) Послуги з приєднання до газорозподільних систем не є взаємозамінними з будь-якими іншими послугами.

(32) Отже, товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України», є послуги з приєднання до газорозподільних систем.

### *5.2.2 Перелік основних покупців (споживачів, користувачів).*

(33) Пунктом 1.3. Методики визначено, що споживач - юридична чи фізична особа, яка здійснює діяльність з придбання та використання товарів, послуг, робіт на відповідному товарному (товарних) ринку (ринках).

(34) Основними споживачами послуги з приєднання до газорозподільних систем виступають фізичні особи, юридичні особи або фізичні особи - підприємці, які на підставі відповідного договору замовляють у оператора газорозподільної системи відповідну послугу для підключення об'єктів до газорозподільних систем в межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України».

### *5.2.3 Визначення товарних меж ринку*

(35) У відповідності до пунктів 5.1 – 5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої

споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

- (36) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими зокрема є:
- подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
  - подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо;
  - наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
  - відсутність суттєвої різниці в цінах;
  - взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.
- (37) Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування тощо.
- (38) Київська філія під час здійснення господарської діяльності з розподілу природного газу в межах території Київської області, де знаходиться її газорозподільна система, надає послугу з приєднання до газорозподільних систем з метою забезпечення основної діяльності та задоволення потреб споживачів. При цьому, споживачі, які мають намір укласти договір на приєднання до газорозподільної системи, за звичайних умов не можуть перейти від споживання одного товару (послуги з приєднання) до споживання іншого.
- (39) Таким чином, товарними межами ринку є послуги з приєднання до газорозподільних систем.

#### 5.2.4 *Визначення територіальних (географічних) меж ринку*

- (40) Відповідно до пункту 6.1. Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (41) Відповідно до пункту 1.3. Методики, територіальними (географічними) межами ринку є територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої споживач може задовольнити свій попит на певний товар, і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.
- (42) Відповідно до положень підпункту 1.3 пункту 1 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, затверджених постановою НКРЕКП від 16.02.2017 № 201 (далі – Ліцензійні умови), місце провадження господарської діяльності – територія адміністративно-територіальної одиниці (область, район, місто, село тощо), де знаходиться газорозподільна система ліценziata, до якої підключено не менше 50 000 точок приєднання суб'єктів ринку

природного газу, щодо якої НКРЕКП прийнято рішення про надання права ліцензіату в її межах здійснювати господарську діяльність з розподілу природного газу.

- (43) Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (надалі - НКРЕКП) від 31.08.2023 № 1594 зупинено дію ліцензії АТ «Київоблгаз» на право провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, виданої відповідно до постанови НКРЕКП від 29.06.2017 № 855, у зв'язку з видачею з 01.09.2023 відповідної ліцензії товариству з обмеженою відповідальністю «Газорозподільні мережі України» (надалі - ТОВ «Газорозподільні мережі України»).
- (44) Згідно ліцензії, виданої постановою НКРЕКП від 26.12.2022 № 1839, ТОВ «Газорозподільні мережі України» здійснює господарську діяльність з розподілу природного газу.
- (45) Постановою НКРЕКП від 31.08.2023 № 1596 з 01.09.2023 дію ліцензії ТОВ «Газорозподільні мережі України» розширено на право провадження господарської діяльності з розподілу природного газу на території Київської області.
- (46) На території Київської області послуги з розподілу природного газу ТОВ «Газорозподільні мережі України» надаються в особі Київської філії.
- (47) Отримання послуги з приєднання до газорозподільних систем можливе лише у суб'єкта господарювання, який провадить господарську діяльність з розподілу природного газу на певній території.
- (48) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем, враховуючи технологічні особливості здійснення Київською філією господарської діяльності з розподілу природного газу на підставі ліцензійних умов, є територія Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України», тобто територія її ліцензійної діяльності.

*5.2.5 Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку.*

- (49) У відповідності до пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (50) Ринок, на якому протягом певного часу діє один і той самий склад продавців та покупців, може розглядатись, як ринок товару із сталою структурою.
- (51) Часовими межами ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території ліцензійної діяльності ТОВ «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України», визначено період з вересня 2023 року (початок дії постанови НКРЕКП від 31.08.2023 № 1596) по листопад

2024 року (обумовлено обставинами, викладеними у Заяві, які стосуються взаємовідносин замовника приєднання з Оператором ГРМ), тобто проміжок часу, протягом якого незмінними залишались структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому.

#### 5.2.6 Бар'єри вступу на ринок

- (52) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (53) Пунктом 1.3 Методики визначено, що **бар'єри вступу на ринок** – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.
- (54) Відповідно до пункту 9.2. Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (55) Власники об'єктів будівництва або існуючих об'єктів (земельних ділянок), які фізично не підключені до газорозподільної системи (надалі – ГРМ), мають право на приєднання (технічний доступ) цих об'єктів до ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності або користуванні (у тому числі в експлуатації) Оператора ГРМ.
- (56) Договір розподілу природного газу має бути укладений Оператором ГРМ з усіма споживачами, у тому числі побутовими споживачами, об'єкти яких в установленому порядку підключені до/через ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності чи користуванні Оператора ГРМ.
- (57) Споживачі, у тому числі побутові споживачі, для здійснення ними санкціонованого відбору природного газу з ГРМ та можливості забезпечення постачання їм природного газу їх постачальниками зобов'язані укласти договір розподілу природного газу з Оператором ГРМ, до газорозподільної системи якого в установленому законодавством порядку підключений їх об'єкт.
- (58) Здійснення відбору (споживання) природного газу споживачем за відсутності укладеного договору розподілу природного газу не допускається.
- (59) Тобто, бар'єрами вступу на ринок послуг з приєднання до газорозподільних систем є адміністративні, економічні та організаційні обмеження, пов'язані із необхідністю отримання дозвільних документів (ліцензії), побудови (модернізації) відповідної інфраструктури, що потребує значних капіталовкладень та тривалого часу.

- (60) При цьому, внаслідок технологічних особливостей ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем, конкуренція на ньому відсутня.
- (61) Отже, ТОВ «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України» є єдиним суб'єктом господарювання, яке надавало послуги з приєднання до газорозподільних систем в межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Київської філії.

*5.2.7 Установлення монопольного (домінуючого) становища ТОВ «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України».*

- (62) Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
  - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (63) Відповідно до Закону України «Про природні монополії» природна монополія - це стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари.
- (64) Таким чином, у розумінні положень абзацу другої частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за результатами господарської діяльності у період з вересня 2023 року по листопад 2024 року, ТОВ «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України» має ознаки такого, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем в межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Київської філії з часткою 100%, оскільки не мало жодного конкурента на цьому ринку.

## **6. ВСТАНОВЛЕНІ ОБСТАВИНИ**

- (65) За результатами розгляду Заяви Відділенням встановлено, що між товариством з обмеженою відповідальністю «ТСКНОВ» (далі – ТОВ «ТСКНОВ») та фізичною особою Коваленко Іриною Петрівною укладено договір на проєктні роботи від 24.05.2024 № 18 (далі – Договір).
- (66) Згідно з підпунктом 4.2.6 пункту 4.2 розділу 4 Договору ТОВ «ТСКНОВ» взяло на себе зобов'язання виконати проєктування газових мереж газопостачання від місця

забезпечення потужності до об'єкта замовника та погодити вказані роботи із уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування, а, за необхідності, з Оператором ГРМ.

- (67) Заявником було подано 29.05.2024 до ТОВ «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України» із супровідним листом від 29.05.2024 № 78 робочий проєкт Газопостачання внутрішнє «Газопостачання житлового будинку при нестандартному приєднанні за адресою: **«Інформація, доступ до якої обмежено»**» (далі – Робочий проєкт).
- (68) У результаті опрацювання ТОВ «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України» Робочого проєкту у відповідності до пунктів 4 та 8 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ Заявнику було надано протокол погодження Робочого проєкту від 31.05.2024 № 167 із переліком зауважень, які необхідно виправити у зазначеному проєкті.
- (69) Листом від 18.06.2024 № 84 Заявником повторно було надано до ТОВ «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України» Робочий проєкт із виправленими деякими зауваженнями, а по інших зауваженнях Заявник повідомив Київську філію, що вони не стосуються заходів з організації вузла обліку газу та не відповідають положенням Кодексу ГРМ та Закону України «Про ринок природного газу».
- (70) В результаті повторного опрацювання Робочого проєкту та аналізу письмових пояснень Заявника, викладених у супровідному листі від 18.06.2024 № 84, а також з метою неухильного дотримання вимог Закону України «Про ринок природного газу» та Кодексу ГРМ Київською філією сформовано зауваження на Робочий проєкт, які оформлені новим протоколом погодження від 27.06.2024 № 211.
- (71) Київська філія повідомила Відділення, що 27.06.2024 було складено акт про відмову Удовенка М.В. (представника Коваленко І.П.) отримувати проєктно-кошторисну документацію після надання зауважень від 27.06.2024 № 211.
- (72) Листом від 21.10.2024 б/н (вх. Відділення від 28.10.2024 № 60-01/4212) представник Коваленко І.П. повідомив Відділення, що не отримував від Київської філії пропозицію забрати погоджений Робочий проєкт та заперечував обізнаність щодо складання акту про відмову Київською філією.
- (73) При цьому, слід зазначити, що в акті про відмову, **датованому 27.06.2024** було зазначено наступне: *«фахівець в телефонному режимі 27.06.2024 повідомив про можливість отримати Робочий проєкт із зауваженнями від 27.06.2024 № 211; у подальшому, представники Коваленко перебували до центру обслуговування, проте відмовлялися отримувати не погоджений Робочий проєкт від 27.06.2024 № 211»*. Наведена інформація може свідчити про те, що дійсна дата складення акту про відмову є більш пізньою датою (відносно 27.06.2024), яку наразі встановити не можливо, оскільки засобами поштового зв'язку відповідні документи не направлялися.
- (74) Також Заявником було подано до Київської філії заяву від 09.07.2024 № 90 із копією експертного звіту від 24.06.2024 № 312-ЕК-24 (далі – Експертний звіт) товариства з обмеженою відповідальністю «ЕК «ОСНОВА» (далі – ТОВ «ЕК

«ОСНОВА») з проханням посилаючись на абзац дев'ятого пункту 4 глави 2 Розділу V Кодексу ГРМ, врахувати наданий звіт при розгляді Робочого проекту.

- (75) Відповідно до абзацу дев'ятого пункту 4 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ, у разі незгоди з вартістю та/або заходами, передбаченими проектом зовнішнього або внутрішнього газопостачання, сторона договору на приєднання може ініціювати експертизу проекту, яка здійснюється відповідно до вимог законодавства та за рахунок її ініціатора. **Результати експертизи є обов'язковими для замовника послуги з приєднання та Оператора ГРМ.**
- (76) ТОВ «ЕК «ОСНОВА» є експертною організацією, яка включена до переліку експертних організацій, які відповідають критеріям, установленим наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України № 204 від 15.08.2017.
- (77) Відповідно до Експертного звіту щодо розгляду проектної документації за Робочим проектом встановлено, що зазначена документація розроблена відповідно до вихідних даних на проектування з дотриманням вимог до міцності надійності та довговічності об'єкта будівництва, його експлуатаційної безпеки та інженерного забезпечення, в тому числі щодо доступності осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення; санітарного та епідеміологічного благополуччя населення, екології, пожежної безпеки, техногенної безпеки, енергозбереження, інженерно-технічних заходів цивільного захисту, охорони праці, і може бути затверджена (схвалена) в установленому порядку з такими техніко-економічними показниками.
- (78) Листом від 01.10.2024 № КОФ/100.1.11.2-ВИХ-4673-24 (вх. Відділення від 01.10.2024 № 60-01/3868) Київська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України», повідомила Відділення, що станом на 09.07.2024 Київською філією було розглянуто Робочий проект у межах строку, встановленого абзацом третім частини шістнадцятої статті 19<sup>1</sup> Закону України «Про ринок природного газу» та абзацом третім пункту 8 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ. Тому, врахування Експертного звіту під час розгляду Робочого проекту (у варіанті, що поданий 19.06.2024) в межах строку, передбаченого Законом України «Про ринок природного газу» та Кодексом ГРМ, було неможливим та призвело б до ущемлення прав споживача.
- (79) При цьому, Київська філія повідомила, зокрема, наступне: *«Дотримуючись вимог абзацу дев'ятого пункту 4 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ та з метою забезпечення прав Коваленко І.П., Філією взято до уваги Експертний звіт, враховано його та 15.07.2024 прийнято рішення про погодження Робочого проекту»* (мова оригіналу).
- (80) Таким чином, Експертний звіт підтвердив, зокрема, що документація розроблена відповідно до вихідних даних на проектування (тобто спростовував надані Київською філією ТОВ «Газорозподільні мережі України» зауваження до Робочого проекту, оформлені протоколом погодження від 27.06.2024 № 211).
- (81) Заявник листом від 21.10.2024 б/н (вх. Відділення від 28.10.2024 № 60-01/4212) повідомив, що у зв'язку з непогодженням Київською філією ТОВ «Газорозподільні мережі України» Робочого проекту, останній був змушений замовити експертизу Робочого проекту, яка вартувала 30 000 тисяч гривень.

- (82) При цьому, листом від 03.10.2024 № КОФ/100.1.11.2-ВИХ-4980-24 (вх. Відділення від 03.10.2024 № 60-01/3910) Київська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України» повідомила, зокрема, наступне.
- (83) *Експертний звіт ТОВ «ЕК «ОСНОВА» від 24.06.2024 № 412-ЕК-24 у відповідності до вимог Кодексу ГРМ враховано шляхом погодження 15.07.2024 Робочого проекту, проте, погодження Робочого проекту здійснено із приміткою про невідповідність Технічним умовам, вимогам Кодексу ГРМ та ДСТУ 9243.4:2023 «Система проектної документації для будівництва. Основні вимоги до проектної документації».*
- (84) Київська філія, зазначила, що експертами ТОВ «ЕК «ОСНОВА» не розглядалися креслення Робочого проекту, не проводилась перевірка на узгодженість планів, аксонометрії і пояснювальної записки Робочого проекту Технічним умовам та технічному завданню замовника (Коваленко І.П.), а також самій назві Робочому проекту. Експертний звіт майже повністю складається із тексту пояснювальної записки Робочого проекту, не містить висновків та технічного аналізу об'єкту проектування. У Експертному звіті наявні лише поверхневі висновки, на кшталт *«...виконано згідно з вимогами вихідних даних на проектування та розроблений з дотриманням вимог до міцності, надійності та довговічності об'єкта будівництва, його експлуатаційної безпеки та інженерного забезпечення, в тому числі щодо доступності осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення; санітарного та епідеміологічного благополуччя населення, екології, пожежної безпеки, техногенної безпеки, енергозбереження, інженернотехнічних заходів цивільного захисту та охорони праці...»* (мова оригіналу).
- (85) На думку Київської філії Експертний звіт підкреслив прийняті помилкові рішення при складанні Робочого проекту, що підтверджується відсутністю конкретних посилань на нормативні документи згідно яких здійснювалася експертиза, і відповідно, не містять посилань на Кодекс ГРМ, що є основним документом, на підставі якого виконується організація приладового обліку природного газу, що підтверджується його висновком, а саме: *«...За результатами розгляду проектної документації встановлено, що зазначена документація розроблена відповідно до вихідних даних на проектування з дотриманням вимог до міцності надійності та довговічності об'єкта будівництва, його експлуатаційної безпеки та інженерного забезпечення, в тому числі щодо доступності осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення; санітарного та епідеміологічного благополуччя населення, екології, пожежної безпеки, техногенної безпеки, енергозбереження, інженерно-технічних заходів цивільного захисту, охорони праці, і може бути затверджена (схвалена) в установленому порядку з такими техніко-економічними показниками...»* (мова оригіналу).
- (86) Варто зауважити, що ні замовник, ні Київська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України» не є особами, які уповноважені надавати оцінку експертизі та перевіряти її на відповідність чинному законодавству.
- (87) Київська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України», повідомила Відділення, що Робочий проект хоча і погоджено внаслідок отримання Експертного звіту, проте погодження здійснено із приміткою щодо його невідповідності Технічним умовам,

вимогам Кодексу ГРМ та ДСТУ 9243.4:2023 «Система проєктної документації для будівництва. Основні вимоги до проєктної документації».

- (88) Разом з тим, Заявником у листі б/н б/д (вх Відділення від 28.10.2024 № 60-01/4212) щодо наданої примітки про невідповідність зазначено, зокрема наступне:
- частина друга статті 23 Закону України «Про стандартизацію» спростовує доводи Київської філії щодо обов'язковості Кодексу 262021 та ДСТУ 92436462024;
  - на думку ТОВ «ТСКНОВ» нормативно-правові акти у сфері будівництва виконані у повному обсязі;
  - додатковим проєктом, що не заборонено чинним законодавством, для внутрішніх газопроводів (не газових мереж внутрішнього газопостачання) буде передбачено встановлення варильних поверхонь – 9 шт. та опалювальних котлів N-24 к Вт – 9 шт., але у Київської філії відсутні повноваження втручатися у дане питання, що слідує з положень абзацу другого частини 16 статті 91-1 Закону України «Про ринок природного газу»;
  - у Кодексі ГРМ відсутній підпункт 13 пункту 4 глави 2 розділу X, на порушення норми якого посилалася Київська філія, при цьому у пункті 4 глави 2 розділу X Кодексу ГРМ не має положення, якому не відповідає проведений розрахунок;
  - наразі те, що Робочий проєкт погоджено із зауваженнями (приміткою) впливає на ділову репутацію ТОВ «ТСКНОВ» в частині зацікавленості замовниками в його послугах як надійного/фахового проєктувальника.
- (89) При цьому, необхідно зазначити, що чинним законодавством у сфері газопостачання, зокрема, Кодексом ГРМ та Законом України «Про ринок природного газу» не передбачена можливість погодження Оператором ГРМ проєктів внутрішнього газопостачання із примітками щодо невідповідності його яким-небудь положенням.
- (90) Відповідно до пункту 8 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ Оператор ГРМ або здійснює погодження проєкту внутрішнього газопостачання в частині організації вузла обліку у строк, що не перевищує 15 календарних днів, або в цей самий строк надається (за наявності) вичерпний перелік зауважень, який повинен містити посилання на конкретне положення Закону України «Про ринок природного газу», законодавства у сфері містобудівної діяльності або цього Кодексу, якому не відповідає розроблений проєкт.
- (91) При цьому, як зазначалося вище, згідно з абзацом дев'ятим пункту 4 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ **результати експертизи є обов'язковими для замовника послуги з приєднання та Оператора ГРМ, тобто не передбачають наявність зауважень, приміток тощо.**
- (92) Слід зазначити, що розробку проєктів внутрішнього газопостачання може здійснювати як Оператор ГРМ, так і інші кваліфіковані суб'єкти господарювання (в даному випадку ТОВ «ТСКНОВ»). Саме замовник приєднання визначає/обирає розробника проєктів внутрішнього газопостачання.
- (93) Отже, Оператор ГРМ (Київська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України») та інші кваліфіковані суб'єкти господарювання конкурують між собою в частині здійснення цих проєктних робіт.

- (94) Таким чином, погодження Київською філією ТОВ «Газорозподільні мережі України» проектів внутрішнього газопостачання із приміткою щодо його невідповідності яким-небудь положенням, зокрема, технічним умовам, вимогам Кодексу ГРМ та ДСТУ 9243.4:2023 не передбачено чинним законодавством та може призвести до негативного впливу на ділову репутацію проектних організацій, що, в свою чергу, буде мати негативний вплив на конкуренцію на ринку проектних робіт.
- (95) Київська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України», зловживаючи ринковою владою та здійснюючи погодження проектів внутрішнього газопостачання із приміткою щодо його невідповідності Технічним умовам, вимогам Кодексу ГРМ та ДСТУ 9243.4:2023, впливає на ділову репутацію проектних організацій, зокрема ТОВ «ТСКНОВ», чим стимулює замовників приєднання у майбутньому обирати розробником проектів газопостачання саме Оператора ГРМ (оскільки власні розроблені проекти внутрішнього газопостачання, за наявною у Відділенні інформацією, не містять приміток щодо невідповідності), може ущемляти інтереси замовників приєднання (оскільки вони витрачають додатковий час та кошти на вирішення питань, пов'язаних із приєднанням) та можуть надавати Київській філії привілейоване становище перед іншими проектними організаціями.
- (96) Такі дії ТОВ «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України» були б неможливими за умови зазнання ним значної конкуренції на ринку, адже у такому випадку споживачі послуги з приєднання до газорозподільних систем в межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Київської філії мали б можливість обирати між кількома виконавцями таких послуг та, у разі ущемлення їх інтересів, обрали б іншого виконавця цих послуг.

## **7. ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ**

- (97) Згідно з пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (98) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (99) *Таким чином, дії ТОВ «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України», які полягають у погодженні проектів внутрішнього газопостачання із приміткою щодо його невідповідності технічним умовам, вимогам Кодексу ГРМ та ДСТУ 9243.4:2023 можуть мати негативний вплив на конкуренцію на ринку проектних робіт з огляду на обмеження конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, котрі надають послуги з розроблення, зокрема, проектів внутрішнього газопостачання, та можуть містити ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції,*

*передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем в межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України», шляхом вчинення дій, що можуть призвести до обмеження конкуренції на ринку проєктних робіт та/або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання.*

- (100) Згідно із частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (101) Разом з тим, наразі не встановлено обставин, що вказані дії ТОВ «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України» призвели до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем в межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Київської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України», шляхом вчинення дій, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, проте не виключено настання негативних наслідків від вчинення аналогічних дій в майбутньому.
- (102) Відповідно до частини другої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкти господарювання, органи влади, органи місцевого самоврядування, а також органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.
- (103) Частиною четвертою статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що державний контроль за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції, захист інтересів суб'єктів господарювання та споживачів від його порушень здійснюються органами Комітету.
- (104) За приписами частини шостої статті 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» адміністративна колегія територіального відділення Антимонопольного комітету України має повноваження надавати обов'язкові для розгляду рекомендації та вносити до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, установ, організацій, суб'єктів господарювання, об'єднань пропозиції щодо здійснення заходів, спрямованих на обмеження монополізму, розвиток підприємництва і конкуренції, запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, а також щодо припинення дій або бездіяльності, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.
- (105) Отже, усунення зазначених обставин може запобігти виникненню можливих порушень законодавства про захист економічної конкуренції та має на меті захист як приватних інтересів суб'єктів господарювання-замовників приєднання, так і публічного інтересу ефективної конкуренції на ринку проєктних робіт, що є супутнім ринком послуг з приєднання до газорозподільних систем.

Враховуючи викладене, з метою здійснення заходів, спрямованих на запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції під час приєднання до газорозподільних систем, на підставі частини шостої статті 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає такі обов'язкові для розгляду

### **РЕКОМЕНДАЦІЇ:**

товариству з обмеженою відповідальністю «Газорозподільні мережі України» в особі Київської філії товариства з обмеженою відповідальністю «Газорозподільні мережі України» (*«Інформація, доступ до якої обмежено»*; ідентифікаційний код юридичної особи *«Інформація, доступ до якої обмежено»*) вжити заходи щодо здійснення належного погодження проєктів внутрішнього газопостачання відповідно до вимог чинного законодавства.

Рекомендації адміністративної колегії Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами та особами, яким вони надані.

Про результати розгляду цих рекомендацій письмово повідомити Північне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України у **10-ти денний строк** з дня їх отримання.

**Голова адміністративної колегії -  
в.о. голови Відділення**

**Андрій КАШНІКОВИЧ**